

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
GEOGRAFICKÝ ÚSTAV

Prezentační seminář

Diskuse

Vladimír Herber

Geografický ústav Přírodovědecké fakulty MU

herber@sci.muni.cz

Diskuse

- písemná
- internetová (volný diskusní klub, chat)
- ústní
- odborná na konferenci
- v pracovním kolektivu

Diskuse – obecné zákonitosti

- důvěryhodné a nekonfliktní prostředí, ve kterém je mozek schopen tvořivě myslet, analyzovat a učit se
- uvolněná neformální atmosféra
- přesně stanovená pravidla hry, předsedající udílí slovo
- diskutující respektuje práva a názory druhých
- nebýt předpojatý, být přístupný argumentaci druhých
- každý má právo svobodně vystoupit v diskusi
- používá se k výměně názorů a postojů

- podstatné není, kdo má pravdu, ale komu je za pravdu dáno

Diskuse – argumentace

1. **Ad rem – k povaze věci**
 2. Ad hominem – k dalším tvrzením odpůrce
 3. Ad personam – k odpůrci samotnému
 4. Ad auditores – k publiku
- Často používané a zároveň zcela zavádějící jsou argumenty vedené k osobě odpůrce nebo publiku.
 - Jediné správné jsou samozřejmě argumenty Ad rem – k povaze věci, které se týkají předmětu debaty.

Diskuse – argumentace

2) Ad hominem – k dalším tvrzením odpůrce

Osoba A řekne výrok X, který osoba B vyvrátí = všechna tvrzení A jsou nepravdivá.

A: „Ženy mají mít stejná práva jako muži“.

B: „Včera jsi říkala, že vlčák je menší pes než pinč. To byl nesmysl, stejně tak je nesmysl, že ženy mají stejná práva jako muži“.

B chce říci, že A je nekompetentní vyjadřovat se k čemukoliv, ale způsob argumentace je povrchní.

3) Ad personam – k odpůrci samotnému

A řekne výrok X, osoba B použije místo korektního argumentu útoku na osobu B a na základě tohoto útoku se domnívá, že výrok X je nepravdivý.

A: „Královnou krásy by měla být slečna Y“.

B: „Vy tomu tak rozumíte, sám jste ošklivý jak půlnoc“.

B nepoužil žádný věcný argument k předmětu sporu.

4) Ad auditores – k publiku

- řada situací, kdy se místo zkoumání oprávněnosti argumentů mluvčí obrací k publiku s tím, že se snaží svého odpůrce zesměšnit a nebo se dožaduje tzv. „hlasu lidu“,
- jedna ze stran sporu musí při argumentaci použít zdlouhavé vysvětlení, na něž publikum zpravidla nemá dostatek trpělivosti a odsoudí mluvčího pro nudnost dříve, než tento dokončí svoji argumentaci,
- neučené lidi chovají zcela zvláštní respekt k latinským a řeckým citátům. Pokud při debatě budeme používat cizí výrazy, máme velkou šanci stoupnout v očích publika o stupínek výše a naše argumenty získají ihned větší váhu,
- opíráme-li se o authority, které odpůrce uznává, máme snadnou hru. Obyčejní lidé totiž chovají k odborníkům všeho druhu hlubokou úctu.

Diskuse – úskoky (A. Schopenhauer)

Rozšíření

- naše tvrzení co možná nejvíce zúžit a tvrzení odpůrce co nejvíce rozšířit a zobecnit (jako majitel autoservisu jsem kritizován za pomalé vyřizování zakázek, převedu téma na pomalé služby firmy, která dodává náhradní díly),

Relace

- tvrzení odpůrce je víceznačné, pak se je pokusíme vztáhnout k něčemu jinému, než je předmětem naší diskuse (odpůrce: prof. X je výborný vědec světového formátu; Já vím, že Novák bije svoji ženu a je alkoholik.)

Diskuse – obecné rady (A. Schopenhauer)

- Musíme vždy využít způsob myšlení našeho odpůrce.
- Dráždíme odpůrce, až se rozzlobí, neboť ve hněvu není schopen správného úsudku a pozornosti.
- V tvrzení odpůrce vždy hledáme, zda není v nějakém rozporu s něčím, co dříve pronesl nebo připustil.
- Obecně přijímané mínění není a nemůže být důkazem.
- Obecné mínění, které v diskusích hraje vždy významnou roli, vzniká tak, že dva, tři uznávaní lidé vezmou nějaké tvrzení za vlastní. A ostatní, bez toho, aby tato předpřipravená tvrzení nějak ověřovali, je pak převezmou a šíří dál.
- Chceme-li učinit nějaké závěry z diskuse, nedávejme je dopředu tušit. Premisy vedoucí k závěrům si nechejme připouštět naším odpůrcem během hovoru porůznu a jednotlivě tak, aby nebylo zcela zjevné, kam vlastně míříme.

Diskuse – obecné rady (A. Schopenhauer)

- Vedle našeho tvrzení položíme i jeho křiklavý a absurdní protiklad. (Odpůrce má projevít souhlas s tím, že někdo musí dělat vše, co mu jeho otec přikáže. Zeptáme se: „Máme se řídit rady našich rodičů, nebo rodiče vůbec poslouchat nemáme?“
- Odpůrce úmyslně odpovídá záporně na otázky, na než potřebujeme kladnou odpověď pro své tvrzení, musíme mu dávat otázky opačné, příp. mu předložíme obě varianty k výběru tak, aby nepozoroval, který z obou výroků chceme mít potvrzený.
- K důkazu tvrzení lze použít i nesprávné argumenty, pokud je náš odpůrce připustí jako správné.
- V diskusi neoddělovat to, co je správné, od toho, co je jen zdánlivě správné, protože obojí není sporným stranám nikdy známo.

Diskuse – logické omyly

Vycházejí z mylné argumentace typu:

- Většina lidí si myslí, že X je pravda, proto je X pravda (ženy dostávají menší plat než muži, protože je to obvyklé, je to v pořádku).
- X je prastarou tradicí, proto X je pravda (vždycky se oralo s koňským potahem, proto je to správný postup).
- X je nové, a proto X je správné nebo lepší (nová zubní pasta úžasná ve srovnání s běžnou zubní pastou).
- Protože se stane X, určitě se stane i Y (vyměníš vypínač a zítra budeš opravovat celou elektriku).

Diskuse – dobré rady

- neskrývejte se pod anonymitu,
- správné oslovování,
- vhodný slovník (příspěvek může být kritický, ale musí být slušný a v mezích věcné argumentace, ne vulgární slova, osobní výpady a urážky),
- diskuse je pro všechny,
- diskuse není monolog,
- osoba moderátora je klíčová: přiděluje slovo, přerušuje dlouhé příspěvky, shrnuje důležité závěry, podněcuje diskusi, navrhuje témata, pokládá otázky